

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТИ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ

Тел. „Свобода“: ВЕrgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: ВЕrgen 4-1016 4-0807

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ПРИМУСОВА КРАЄВА СЛУЖБА НЕМИНУЧА

ВАШИНГТОН. — Директор Робучої Сили Пол В. МекНат, що раз заявив, начебто притягнення всіх цивільних робітників до воєнної служби було неминуче, а опісля змінив свою думку, тепер знову повторив свій погляд, що треба підтримати президента в його змаганнях як начальника боевої сили і признати йому все, чого домагається. МекНат доводить, що треба більше робітників при будові літаків, при направи кораблів, радіо-апаратів, та вантажних авт. Він вказав на брак робітників при транспортах, залізних гутах, та в інших ділянках. „А коли панує загальне переконання, що жінки це наша єдина робуча резерва, то треба знати, що на 10 жінок, які зголошуються до роботи, 8 жінок її покидає.“

5,000 ТОРГОВЕЛЬНИХ КОРАБЛІВ ПРИ КІНЦІ РОКУ.

ШКАГО. — Проти-адмірал Л. Векері, як віцепрезидент Морської Комісії Злучених Держав, заявив, що при кінці 1944. р. Злучені Держави будуть мати торговельну флоту складену з 5,000 кораблів. Вони будуть потрібні не лише для війни, але теж і для післявоєнного перевозу. „Америка виїде з війни із модерною торговельною флотою, а її кораблі будуть плисти із швидкістю 15, 16 і 17 узлів.“

КОНГРЕСМЕНИ НЕ ХОЧУТЬ ПОІМЕННОГО ГОЛОСУВАННЯ.

ВАШИНГТОН. — Палата репрезентантів перевела постанову 233 голосами проти 160, щоб не згодитися на поіменне голосування конгресменів при вирішуванні права голосування для вояків, як цього домагався президент Рузвельт своїм недавнім постановом. Це поіменне голосування мав показати, хто з конгресменів стоїть за голосування для вояків відповідно до стейтової приналежності, а хто за пропозицію адміністрації, щоб голосування було безогляду на стейтове походження. — Подібне наставлення слідно теж і між сенаторами, але в сенаті ще цієї справи не вирішувано.

ОБРАЗКИ З ЯПОНСЬКИМИ ТОРТУРАМИ У ФАБРИКАХ.

ВАШИНГТОН. — Управа армії розіслала до фабрик таблиці з образками про японські тортури на американських вояках. Один представляє, як японці вимордовують американських дитинців, що бомбардували Токію; другий, як багнетами проколюють ранених у боях на Нью Джорджії останнього літа. Картони з образками були готові перед кількома місяцями, але їх стримано, поки японці цілковито не відмовилися допустити допомогу полоненим.

ПРИГОТОВЛЯЮТЬ БІЛІОНОВІ ПІДПРИЄМСТВА ПО ВІЙНІ.

ВАШИНГТОН. — З Нью Йорку наспіли вісти, що 800 тамошніх підприємств вже виробили плани робіт на \$1,035,000,000 вартости. Про це говорив нью-йоркський посадинок Ля Гвардія перед конгресовою комісією, домагаючися допомоги для цих плянів із федеральних фондів. „Застановить переслухання, а постарайтесь за федеральні фонди“ — заявив Ля Гвардія. „Ця війна чеїже мусить колись скінчитися і треба бути готовим прийняти демобілізованих вояків“. Ля Гвардія домагався круглої суми з 15 біліонів доларів для різних підприємств в цілому краю, щоб дати заняття 8 міліонам людей.

95,000 ВБИТИХ У НЕЩАСЛИВИХ ВИПАДКАХ.

ШКАГО. — Один на кожних 14 американців потерпів в минулому році покалічення, які роблять його неспосібним д. праці. Від нещасливих випадків померло в 1943 р. 94,500 людей, а покалічених було 9,700,000 одиниць. Таку статистику прибирала Рада Краєвого Безпеченства. Економічну шкоду від таких випадків обраховують на 5 біліонів доларів. Відсотково смертність досягла 70.4 осіб на 100,000 отже впала до цифри з 1922. р., але каліцтва зросли на 3 відсотки понад каліцтва з 1942. р. Яка це шкода для воєнної продукції, Рада Краєвого Безпеченства виказує через порівняння. Згадане число випадків принесло тільки шкоди, що замкнення фабрик із 150,000 робітниками через цілий рік.

НЮ ЙОРК ТАЙМС ЗАКУПИВ РАДІО-СТАНЦІЮ.

НЮ ЙОРК. — Видавець газети Нью Йорк Таймс Артур Гейс Солзбергер підписав контракт купна радіо станції Інтерстейт Бродкестинг Компані, викупивши майже всі уділи підприємства. Підприємство оперує двома станціями: WQXR і WQXQ. Станції будуть дальше оставати під тією самою адміністрацією через 5 літ. Таксамо не буде зміни в персоналі, що надає програми. Теперішня власна програма Таймсу, що йде через станцію WMSA буде покищо дальше передаватися з цієї станції.

Амбасадор Гру обвинувачує верхівку з Токіо в тортурах

ВАШИНГТОН. — Бувший американський амбасадор до Японії Джозеф С. Гру заявив, що йому брак слів для відповідного напівнування японського варварства при піддаванні американських полонених тортурам. Він того переконаний, що японський уряд не подасть цієї вістки до відома населення, бо діла занадто жорстокі навіть для японців. Він твердить, що за всі ці насильства відповідає верхівка з Токіо. — Гру є тепер спеціальним асистентом секретаря стейту Кордела Гола для справ Далекого Сходу. На доказ, як в Японії лише верхівка знає про такі справи, він згадав про насильства в при занятті Нанкінгу, які потрясли світом. Коли про них він розмовляв з деякими посланми до японського парламенту, вони були тим заскочені і здивовані, бо нічого про це не знали.

БРИТІЙСЬКА ПОЛІТИКА НА ПОРОЗІ ЕПОХАЛЬНИХ ЗМІН

ВАШИНГТОН. — В дипломатичних колах дуже пильно слідкують за дотягненнями Великої Британії після промов південно-африканського прем'єра Джена Кристіана Смутса в Кейрі і амбасадора лорда Галифакса в Торонті. Пляє про скріплення Великої Британії, як члена почвирного союзу між Америкою, Росією, Китаєм та Англією. Щоб досягнути більшу силу, Англія мусить або затіснити свої звязки з домініями, або шукати тісних союзів із Бельгією, Голандією та Францією. Досі лише бельгійський міністер інформації заявив, що Бельгія може приступити до британської спілки народів. Зате голандський міністер закордонних справ Елько ван Клефенс виїшов з дорадчим пляном, щоб Англія шукала тісних звязків на Заході, отже з Америкою, Канадою та іншими домініями в її пошукуванні за новим резервуаром сили. — Для Америки тісніші звязки Канади з Британією були б притокою до переміни деяких економічних договорів, бо Канада разом з Злученими Державами творить економічну цілість. Такого погляду тримається теж і прем'єр Канади Мекензі Кінг і тому він не пішов на зустріч бажанням, висловленим лордом Галифаксом в Торонто.

ГОЛОС ЗА МІЖНАРОДНІЙ ПЕРЕПИС НАСЕЛЕННЯ

НЮ ЙОРК. — В Нью Йорк Таймс поміщує допис Імре Ференці, бувшого експерта в справі населення в Женеві. В дописі подана думка, щоб в Європі перевести міжнародний перепис населення з огляду на теперішні переміни. Ференц каже між ін., що треба буде переписати яких 50 міліонів населення, між ними й росіяни, щоб довідатися про етнічний склад Європи.

Признають советським республікам права армії і заграничної репрезентації

МОСКВА. — Найвища рада советського союзу одногласно одобрила предложенний комісарем заграничних справ Молотовим плян зміни советської конституційної системи в тому напрямі, щоб кожна з 16 складаючих советський союз республік дістала право створити собі осібну армію й мати осібне дипломатичне представництво за границею.

Дебата в цій справі не була довга. Молотов в 43 хвилині довгий промови предложив проект, подаючи причини його й натякуючи на його значення. Він доказував, що проект впливає з почуття сили советського союзу, випробованої в трилітній війні з наїстами. Він запевняв, що проект скріпить союз ще далі. Він не подав подробиць виконання пляну й казав, що це забере дещо часу. На майбутнє кожна з советських республік буде мати свій власний комісаріат оборони й свій осібний комісаріат заграничних справ.

По закінченню його промови встав Юстіс Патецькіс, президент литовської советської республіки, похвалив проект і запевняв, що за нього стоять мешканці Литви. Вільгельм Ляц, представник Лотви, жалувався, що Злучені Держави ще далі признають дипломатичних представників від „старого фашистського режиму“ і дозволяють їм вести фашистську пропаганду.

Делегати зрелися права вислухати цілий проект зміни конституції й негайно приступили до голосування. За зміну заявили привияні однодушно.

Нарадам прислухувався з президії Сталін. На галеріях були представники різних держав. У першому ряді на галерії сидів американський амбасадор Гарімен і канадський амбасадор Вилгрес.

„ІЗВЕСТІЯ“ АТАКУЮТЬ ПАПУ

МОСКВА. — „Ізвестія“, офіційний орган советського уряду, виступили за статею проти Ватикану. Згадуючи рапорт нью-йоркського Союзу Заграничної Політики, що мовляв в Італії можна ждати хвилі антиклерикалізму, „Ізвестія“ кажуть, що Ватикан від латеранського договору з Мусолінім, себто від лютия 1929 року, давав активну допомогу фашизму, і то не тільки в Італії, але й поза Італією. Тепер, кажуть „Ізвестія“, Ватикан платить за свою піддержку інвазії Етіопії. Ватикан мовляв помагав Гітлерівській й Мусолінівській авантурі в Еспанії.

НА НОВИХ АЛІАНТСЬКИХ БАЗАХ В ІТАЛІІ. Бритійські „командоси“ й американські „рейнджери“, що становили головну силу аліантських військ, що доконали нової інвазії Італії, стрінулися коло Анціо й гратують собі взаїмно вдачній виправі.

АМЕРИКАНЦІ ВСАДОВИЛИСЯ НА МАРШАЛАХ

ПЕРЛ ГАРБОР. — Адмірал Ниміц, начальний командант паціфічної флотії, подав офіційно до публичного відома, що великі американські сили всадовилися вже на островах Маршала та осілися по завзятій бою на добре на островах атолу Кваджалейну.

Вістка викликала всюди кольосальне вражіння, бо це американці вперше осадовилися на японській території. Всі пояснюють цю вістку як початок рішучого остаточного бою між Злученими Державами й Японією.

В окупації островів атолу Кваджалейну брали участь війська армії й маринари. Закривали їх сотки літаків і гармати кружляків, нищителів і менших воєнних кораблів. Американські війська відбили спротив ворога за стратами до себе, які вони вважають розмірно надзвичайно малими.

На атолу Кваджалейн висаджено сему піхотну дивізію коло самого Кваджалейна, а четверту дивізію маринарів коло Рой. Обеднані сили літаків флотії й армії били не тільки по Кваджалейні, але й по Маллоеллі, Вотдже, Мілі, Джолуті й Енівотекі й Вейку.

Американська флотія поллила відважно й з довірям у перстень японських субмаринових і повітряних баз, аби вдарити по островах Маршала й закрити сухоземні війська.

ЯПОНІЯ БАЧИТЬ НЕБЕЗПЕКУ ДЛЯ СЕБЕ.

Токію нарешті признало американську інвазію своїх посістей і каже, що ця американська перемога в тій частині японської імперії була би „жалюгідною втратою для японського народу“. Один часопис сказав: „Самий факт, що американці змогли атакувати Маршали, каже нам не легковажити собі справи“.

Віцеадмірал американської флотії Келі Тернер заявив перед виправою на Маршали: „Ми не вернемося, поки не виконаємо своєї роботи.“

БЮТЬ ЯПОНЦІВ І НА НОВІЙ ГВІНЕІ.

АЛІАНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА НА ПІВДЕННО-ЗАХІДНОМУ ПАЦИФІКУ. — Рівночасно з інвазією Маршалів пішла гостріша кампанія на вступ південно-західному Паціфіку й на Бурмі. Японці усюди атаковані більшими силами. В Раваді, на Новій Британії, вони втратили принаймні 23 літаки. Аліанти теж усадовилися на тій частині Нової Гвінеї, що належить до Голандії; ця сила складається з голандських і австралійських військ.

Американські піхотні й повізві війська доконали атаку на японські війська на схід від гирла ріки Торокіна на острові Буганвилі й поширила опановану ними територію.

ПОДВИГНИЙ УСПІХ В ІТАЛІІ.

АЛЖІР. — Американські війська розбили ворожий спротив і доперли до передмість Чистерни, найважливішого комунікаційного пункту в німецьких руках понижче Риму. Через це місто переходить апійська дорога й прибережна залізниця; обі вони важні для доставки воєнних матеріялів і війська для німецької армії.

Бритійські війська дещо на захід від американських облекшили американцям завдання, загнавши три милі поза Априлію здовж дороги з Анціо й перетинаючи залізницю коло станції Камполеоне.

Німці остаточо вже доставили свої скріплення з північної Італії й кидають їх проти британських і американських військ.

АМЕРИКАНЦІ БОМБАРДУЮТЬ КЛЯГЕНФУРТ.

АЛЖІР. — Американські літаки збомбардували ворожі летнища й нафтові збірники в Клягенфурті, в Австрії, як також ворожі інсталяції в Авіяні й Удіне.

Одночасно британські літаки бомбардували Триест.

ЧЕРВОНА АРМІЯ ВВІЙШЛА ДО ЕСТОНІІ.

ЛОНДОН. — Ленінградська армія генерала Говорова заняла по коротким вуличним бою німецьку твердиню Кінгісен та посунулася 10 миль широким фронтом на Естонію. Здається, вона вже перейшла границю, бо її офіційний комунікат подає вістку про заняття граничного міста Кейкіна, котрого західний край лежить усього 300 ярдів від границі.

Крім цієї кампанії в напрямі Естонії червона армія біла ще далі на полудне проти німецьких позицій здовж залізниці з Луги до Пскова. Тут німців беруть у кліші з усіх боків. Ще інші відділи червоної армії винищували великі сили німців, піймані в торгових болотах і лісах між фінським заливом і озером Пейпусом.

На фронті Новосокільник знищено полк німецької піхоти з 3—4 тисяч вояків.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1883

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед повною ціною, в котрій оголошувач хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

ПЕРЕДПЛАТА:

SUBSCRIPTION RATES:

На рік	\$7.00	One year	\$7.00
На шість місяців	\$3.75	Six months	\$3.75
На три місяці	\$2.00	Three months	\$2.00
Число з суботи (з англійською частинкою)		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly)	

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Лекція другої світової війни

Офіс Военної Інформації в Вашингтоні подав нам розміри коштів теперішньої війни в людях. Покажується, що в усіх збройних силах краю від початку воєнних кроків по кінець січня Америка мала 146,186 втрат, у тому числі 33,153 убитих, 49,518 раних, 33,617 пропавших, а 29,898 пононених.

Хоч як поважні це втрати, все таки для людей, які тямлять першу світову війну, це число жертв видається одною з містерій теперішнього глобального конфлікту. Люди, що є знавцями в цих справах і мали досвід з модерними битвами, подають нам пояснення, які треба би зятати всьому, хто хоче дивитися на світ тверезими очима й не баламутитися поглядами, які колись може відповідали фактам, а нині є вже тільки чистою фантазією.

Найправдоподібніше пояснення низьких жертв у людях у цій глобальній війні обертається коло зміни воєнної штуки другої війни в протиставленню до першої світової війни. В першій світовій війні виступали в кожній більшій бою багато більш масивська, ніж у теперішній війні. Наприклад, у битві коло Арасу в 1915. році самі французи втратили 102,000 вояків, підчас вирішального бою коло Ел Аламейн британці втратили тільки 13,600 вояків. У першій світовій війні альянти втратили понад 52 проценти зо своїх 42 мільонів змобілізованих вояків, центральні держави мали 22 мільони змобілізованих вояків, утратили понад 67 процентів. У самих тільки боях згинувало було тоді півдесята мільона людей.

Ці зміни в жертвах війни приписати треба змінам воєнної техніки. Нині в війні грає головну роль повітряна сила. Котра сторона запанує в повіттю, та скоро вдарить по доставках для ворога й здеморалізує комплетно його воюючи на землі відділи. Як переможена в цей спосіб сторона переформується, вона скоро знову владі жертвою подібного поновного атаки.

З того досвіду виходить ясна лекція: розвивати повітряну силу краю. Та розвивати летунство може тільки край, що має високо розвинену індустрію й багато досвідчених механіків. Шанси воєнної вигри в модерній війні для промислово відсталого краю багаті менші, ніж були давніше. Тим важче думати про війну народова, що не має під своєю контролею ніяких засобів для продукції воєнних літаків. Говорити про таке можуть хіба фантасти, для яких реальні умовини не мають ніякого значення, для яких море ніколи не сягає вище коліна.

Треба працівників, а не критикоманів

Довго піднімалися по громадах голоси недовдоволення з цього, що нема діяльного загального представництва, що народна праця не ведеться в такий організований спосіб, як було в Голосі ці були звернені в першу чергу в сторону Українського Конгресового Комітету, що був затверджений на Конгресі Американських Українців у Вашингтоні. Як знаємо, він не вдержався у такому складі, як був спочатку сформований. І не повів теж такої праці, якої надійшло від нього громадянство.

І одне та друге — правда. Але чи та правда мала бути аж такою, щоб далі народне життя занепадало? Щоб далі не було ніякої нашої загальної репрезентації?

Відповіддю на ці питання була реорганізація Українського Конгресового Комітету та скликання Другого Конгресу Американців Українського Роду, що то недавно відбувся в Філадельфії.

Хто має хоч крихітку доброї волі й не сидить на Марсі, але на американській землі, а при тому ще й обертається між українськими людьми, той знає, що отсей Другий Український Конгрес був скликуваний на загальне домагання, а не на бажання якоїсь групи. І був скликуваний в часі, коли всі ми опинилися не тільки в війні, але в вирішальній фазі цієї війни, коли іде про вирішальну воєнну розправу з Гітлером. Отже, це не ті передвоєнні часи, коли скликувано Конгрес Американських Українців до Вашингтону, а коли Злучені Держави держалися неутральності. Як знаємо, до ніхто тепер не відважує зійти з тисячі делегатів! Тепер усі на воєнних роботах. Теж і з залізничними обмеженнями треба тепер рахуватися, що теж відомо. Ось і тому не було тепер навіть сотні часті цієї агітації в справі Другого Українського Конгресу, як це було в 1940 році з Першим Конгресом, бо ніхто не думав стегати до Філадельфії маси, а тільки найкращіших репрезентантів.

Це ясне й зрозуміле для кожного, хто хоче це розуміти. Тепер було тільки намагання вибрати на Конгресі загальну репрезентацію громадським ладом, а без ті диктатури, на яку наставляли давніше ті, що тепер (разом з комуністами) хотіли прибивати авторитет зреорганізованого й перевибраного Українського Комітету.

На Другий Конгрес могли вислати делегатів усі громади парохії, кожна народна організація. І так було, що теж важне, що багато делегатів мало повноваження від мільйонів товариств і братств. І були делегати від різних угруповань, що найкраще пізнали хочби по тому, що на Конгресі в Філадельфії могла багато гонорити одна невелика група і ніхто їй в тому не перешкоджував, хоч кожний розумів, що її акція є топоріщем, якого вживи та ворожа сокіра, що постійно намагається вбивати всі змагання до поліпшення долі українського народу в Європі. І це, як бачимо, зараз справділося, що пізнали хочби по тому, що написала про Конгрес російська газета „Новое Русское Слово“, що дала тій групі „кредит“. Такий самий кредит дала їй, очевидно, і комуністична преса.

А наводимо це тут тільки на те, щоб дати доказ, як далеко сягала свобода слова на Українському Конгресі в Філадельфії, та як різноманітною була на ньому українська репрезентація.

Не зважаючи на те, що дехто думає, що Конгрес це пагода, щоб звести групові чи партійні порахунки, загал бажав консолідації сил для дальшої праці. І це завважило. А про це йшло, а про ніщо інше.

Певно, що й ця консолідація сил далеко не ідеальна. Але тепер війна. Нема часу на менше важні справи, бо іде про те, щоб ми, американські українці, виступали прийнятими надалі в воєнних змаганнях як зорганізовані й як такі дістали „кредит“ за добре ведену й патріотичну роботу. А також є для нас важним і те, щоб кінець війни застав нас призованих і зорганізованих, бо тоді можливо буде кракша нагода для оборони права українського народу в Європі на вільне й самостійне життя.

Ось того бажав собі весь український загаль в Америці. Він же хоче, щоб ми далі сиділи з заложеними руками. Годі не організувати нашої акції допомоги воєнним зусиллям в такий спосіб, щоб весь наш загаль дістав за це „кредит“, бо той кредит можливо буде потрібний. Це теж домагання загально. І годі нічого не думати про те, що приїде час мирової конференції, а з нею і можливість оборони української справи. Значить, що треба і тут братися за якусь працю. І то зорганізовано. І — в чимсь імені. А це теж — домагання загально.

Не порушно вглядаясь десь у далечинь. Може бачив там своє минуле, коли він в товаристві блискучого королівського лицарства летів на ворога, чи може пригадував блиск і розкіш королівського варшавського двора, або ті часи, коли полковником реєстровим гримів обіч коронного гетьмана Контецького степовиків-татар. Може порівнював сили, якими доводилося йому командувати в минувшій з теперішню збираниною. А може бачив свою майбутність на лівських полях...

Стара метода

Хіба вже нема таких наївних в Америці, щоб не знали, що комуністи не керуються у своїй діяльності американськими інтересами і тим, що каже Вашингтон. Для них існує тільки один осередок — Москва. І тільки один інтерес — московський. Це так, коли говоримо загально. Та коли мати на увазі українських комуністів в Америці, то вони стали вже такими московськими прихвостями, що побивають у своїй зловільності Москві всі можливі рекорди. Бож бували між американцями різні комуністи, чи комунізуючі, що давали себе довог обдурювати, а якіні прийшли до розуму, та такого

не можна сказати про українських більшовиків. Вони всі далі сліпо служать комуністичній Москві. А що найдивніше, то називають не-американцями тих, що думають, що коли один осередок — Москва. І їхнім обов'язком є глядіти на Вашингтон, а не на Москву.

Більшевицько-московський „американізм“ знаний нам добре з часів братання більшовиків з Гітлером. У тому часі кожен, хто протинився їхній агітації проти американського приготування до війни, був „зрадником народу“, „служогом капіталізму“ і чим там ще. Вже тоді вказувало на те, що „американізм“ цей є настільки американським, наскільки служить московській силі!

Та бувало Москва жила в іншій зброї як „американізм“. Наші старі емігранти пам'ятають часи перед першою війною, як то тоді Москва розбивала українську громаду в Америці не за бра „американізму“, але за брак „русскости“. Та тодіні московські прислужники були на сто відсотків чесніші від теперішніх, бо хоч якому голосяли, про що іде. І томо українська громада могла була вітверто проти них боронитися.

В пам'яті нам усім ще московське фільсько пропагандою на Буковині — не займається; „для доручення, весті брудну роботу є відповідні секретарі“, — казав Долива. — Отже й там чесні люди не займалися „московським свинством“, ще й самі дали свідчення, що така „свинська“ робота велася.

Коли-ж хтось думає інакше (як от, наприклад, групка з „Громадського Голосу“), так хай не сидить тихо, а береться і собі за роботу на свій лад. Комуністи бажать, щоб американські українці не обзивались, не гуртувались, не протестували, а тільки, щоб приймали таку розв'язку української справи, як її подає Москва. А як хто цього не приймає, то щоб сидів тихо. Або, щоб прийнятні поступав „дипломатично“, себто — мовчав. А тих, що відзиваються, щоб — побивав.

Ось таке є тепер положення. Ось і тому треба українському загально добре тепер приглядатися, кого має між собою. Бо шож то за „оборона“ української справи, коли хтось її не обороняє, а тільки шкалює тих, що беруться її оборонити? Бо як хтось не добре обороняє, чи зле її репрезентує, то замість з ним сваритися і його шкалювати, чи не краще зятися за ліпшу оборону? З такою поступовання, колиб замість напастей прийшла позитивна робота, булаб користь для загальної справи. А ті, що „критикують“ малиб теж і добру нагоду показати свій розум і свою посьвяту. А якби-показали розум і посьвяту, то цілком певно заставилиб загаль стати по їхній стороні. Тільки, щоб виказали якусь роботу. Це — головне.

Ось тому, коли кому не подобається Другий Український Конгрес, та хто не надіється з його роботи нічого доброго, хай закасає рукави і береться за крапу роботу. Але за роботу, а не за продовжування дальшого ниділля і мовчанки, подучених з повторюванням давніх напастей. Ось така поведінка є особливо пожадана у теперішні важкі часи. Очевидно, якщо хто хоче глядіти на це — з ідейного боку.

Отже кожен бачить, що газета покинується на дозвіл з Росії, щоби видавати по українськи газету в Америці.

І цюквала і ганьбила ця газета весь український рух чистого „по московськи“, начеб то вже тоді існувала більшовицька школа. І то ганьбила українською мовою, хоч українською мовою в Росії не вільно було писати, бо вона там „не існувала“, — як твердив уряд. Але за границею її таки віднашли.

Інакшими способами провадили московські прислужники свою брудну роботу в межах давньої Австрії. На це маємо теж документ, але не писаний урядом, а в формі свідчення. Було так: Бл. п. Іван Франко був хворий на шилку життя. Для лікування хотів виїхати (в 1909 р.) в Одесу, що була тоді під царським урядом. Не діставши російського віза на паспорті у Львові, поїхав Франко до Чернівців на Буковину і там вжив знайомства проф. Стефана Смоль-Стоцького, який жив у добрих взаєминах з російським консулом, з роду поляком, Долива-Добровольським. Про це пише син Стефана, Роман Смоль-Стоцький в „Ділі з 15. вересня 1938. р. і висловлюється так: „Долива-Добровольський дуже освічений й культурна людина, збирач старовини. Добровольський гостював часто в замку Жоржа Василька в Бергометі і знав мого батька, а навіть пам'ятаю, що Долива-Добровольський кілька разів запрошував батька на гостинні прийняття мабуть тому, що Добровольський не раз батькови заявляв, що він „свинством“ — московське фільсько пропагандою на Буковині — не займається; „для доручення, весті брудну роботу є відповідні секретарі“, — казав Долива. — Отже й там чесні люди не займалися „московським свинством“, ще й самі дали свідчення, що така „свинська“ робота велася.

У дні 22. січня 1944 р. відбувся у Філадельфії Український Конгрес. Пам'ятає кожен, яких то обчернені вживали московські прислужники, щоби цей конгрес розбити, обчернити, або накликати навіть американський уряд проти „неамериканських затій“ американців українського роду. Конгресу не розбили, а для потимости лишили свідчення своєї „свинської“ роботи. Написана газета „Філадельфій Рекорд“ із неділі 23. січня дослівно (в перекладі) так: „200 делегатів (Українського Конгресу) зібрався в готель Бенджаміна Френкліна під тінь закидів, оголошених у книжці „Саботаж“, що дехто споміг ним займався колись пропагандою в користь нацизму. — Заложива протест в управі готелю Рада (по нашому це теж „совет“ — ред.) Советсько-Американської Приязні“ і „Дейлі Воркер“, американська комуністична газета. Ці закиди шкідливих затій нап'янували урядовці Конгресового Комітету як в формальних рефератах, так і в розмовах вчасі перерви“.

Отже що нового внесли московські прислужники в свою „московську“ роботу? Хіба те, що тепер підніваються під американізм, щоби тим легше зловити когось з американців для здавлення української праці в користь Америки, закриваючи, що ім не іде тут про Америку, а тільки про свої московські приказники. А колись робили це саме, а тільки не скривалися з тим, що роблять по московському наказови та за московськи гроші.

ЦИВІЛЬНИЙ СПРОТИВ ПО БАЛКАНІ ПОШИРЮЄТЬСЯ.

АНКАРА. — З усіх балканських країв під німецькою окупацією приходять вісти про зріст опозиції проти окупантів. Німці розстрілюють з пімсти за те тисячі людей. Селян б'ють за те, що дають поживу партизанам, аптекарів за продаж медикаментів. Тепер трапляється вже багато загорівників проти німців серед представлених ними урядів, що нібито мали би складатися з самих колаборанцістів.

ОЛ. ЛУГОВИП
Права автора застережені

ЧОРНІ ХМАРИ ІЗЗА ПРИП'ЯТИ

Історична повість з часів Хмельниччини.

181

Тихо, задумано поздоровити командант збройних сил північної України польські полки. Повільно обзидив кожний козацький ряд, уважно приглядаясь, чим козачто озброєно, чи мають сідала. Приглядаясь і до облич. Вдивлялися й козаки в сурове обличчя свого вождя, тільки нічого не могли з нього вичитати. Ні хмарки, ні вдовольнення не помічалось на тому обличчї, лише очі здавались, задивлялися не в литовського армію не може козацькі ряди, а кудись понад. Знач, що ця сила розпороних, в далечині. Обіхав мовчки невеликі полки й повернувся до полковників. Наказав провести перед ним кожний полк. Збиваються пішли й поїхали козаки, виривалися з рядів коні; нетвердо, похитуючись, сиділи вершники. Зрозуміли полковники, що наказний гетьман не високо цінить вартість пол-

ків, та знає, що в тиждень часу неможливо було козачтва вишколити, неможливо рільника чи ремісника за так короткий час обернути в вояка-козака. Чулися оправданими: сміло дивилися наказному гетьманови в вічі.

Кричевський спокійно, задумано проводив зором сотенні кольяни. Бачив, що з цією не підготованою, хоч може й відважно силою ставати в бік з литовського армію не може козацькі ряди, а кудись понад. Знач, що ця сила розпороних, в далечині. Обіхав мовчки невеликі полки й повернувся до полковників. Наказав провести перед ним кожний полк. Збиваються пішли й поїхали козаки, виривалися з рядів коні; нетвердо, похитуючись, сиділи вершники. Зрозуміли полковники, що наказний гетьман не високо цінить вартість пол-

критися не соріше, — докинув полковник Голота.

Полковник Пішко мовчав. Старий реєстровик сумно опустив голову. Думав як і Кричевський, що на ворога йти мусять, але не мають з чим. Алеж бо й Хмельницький перед Жотими Водами мав таку збиранину. Тільки велика ріжниця в тому, що Радзивил реєстровиків немає; не перейду як тоді до Хмельницького...

Наказний гетьман перший очується з задуми.

— Як є, так є, нам нема що проволікати, вашмосці. Хай кожний з вас перегляне свій полк ще сьогодні. З слабших, гірше озброєних утворимо одну частину; вона зістанеся тут залогом, зза ріки здержуватиме ворога, колиб нам не понастило подолати його в полі. А вашої милости полк, — наказав Брюяці, — це нині відійде на Бабицю, обесидити переправу.

— В Бабицю вже відправлено сотню в півтисячі шабел...

— Сотні не здержить литовської армії!

Розіхалися і знов пішла гарячкова праця. Брюяка з полком ще тогоч дия почував за своїм швагром у Бабицю. Полковники і сам Кричевський через цілий день вилучували здоровіших коней і людей до важкого походу через болотні річки й багнища. Решта з двома гаківницями, в команді о-савула Воронченка, зістала на Чорнобильській переправі. До Хмельницького й Подобай-лоу піславо гінців. Хмельницькому писав Кричевський про стан козацьких сил, цілковиту неготовність до війни, та що йти проти литовської армії він не має з чим. — не вірить у перемогу, однак віддасть себе й своє військо Україні в жертву, — не допустить Радзивила на українські землі. Полковнику Подобайлови наказав Кричевський вислати пороку й куль, повідомляв, що він обняв команду північним фронтом. Вислав відозви й на Біло-руссь. Закликав білоруських повстанців шкідити Литві як лише зможуть відбиватися та

3 КАНПАЊІ ЗА ЧЕТВЕРТУ ВОЕННУ ПОЗИЧКУ

„ВІЙНА — ЦЕ ПЕКЛО“.

Американський генерал Шерман описав війну коротенько: „Війна, це пекло“.

Коли би і якаби то війна не була, а український нарід в старому краю в тому пеклі в самій середині. Трапляються однак „миролюбиві“ люди „в цивільно“, що легкодушно збувають смерть вояка на війні так, як маленький Василько успокоюючи ще меншу Настуню, коли ворожий вояк убив їх маму, в оповіданню В. Стефаніка п. з. Діточа приго- ла.

— Вже плачеш, ніби то від кулі болить? Лиш дзеньки та вивертить діру в грудях, а душа тою діркою утече тай по нас. То не так як дома, що слабуєш, що горілкою натирають...“

Вибрані молокої тяжко мучаться і з великим болем умирають, щоби забезпечити для нас вигідне і свободне життя. Нашим обов'язком є підтримати їх в цій боротьбі фінансово до тої міри, щоби аж трошки заболіло.

В тому самому оповіданню Василько винув Настуню за смерть мамі. Він дорікає:

„Видиш Насте, куля брїнькну- ла тай убила маму, а то ти винна. Чого ти ревла, коли той жовнір хотів маму обіймати? Це тобі що вадило?“

Обіймають нас наші вороги та хотять нас задусити.

Чи після розумовання мало- го Василька маємо сидіти тихо і не шукати помочи в серці нашої держави, могочої, свободо- любної Америки? Бажаємо помочи від нашої держави в майбутньому, а наша держава бажає від нас помочи зараз.

Купуйте Военні Бонди!

Приречення українців заку- пити военних бондів на суму п'ять мільонів доларів мусить бути виповнене і збільшене. Купуйте бонди за спеціальни- ми аплікаціями, які можна діста- ти в українських інституціях. Перешліть посвідку зі заку- пленого бонда до:

UKRAINIAN AMERICAN WAR BOND DRIVE
847 N. FRANKLIN STREET,
PHILADELPHIA 23, PA.

Комітет Ваш Бонд зареєструє і українці дистантує кредит в загальній кампанії.

П. Д.

3 Пресового Комітету.

Помешкання для мандрівних робітників

На протязі останніх трьох років число промислових робітників в Америці майже подвоїлось. Велика частина нових робітників — це мешканці промислових міст, або доко- личних містечок і фермерсь- ких округів, що тепер пішли на працю у фабриках. Решта, а їх в останніх трьох роках бу- ло три мільони, примандрува- ли в давні-й нові промислові осередки з дальших околиць, деколи з другого кінця Аме- рики.

Отся мандрівка робітників, часто з цілими родинами, створила потребу „мобіліза- ції“ усіх мешканцевих засобів там, де робітниче населення надзвичайно збільшилось. Така потреба виявилась особливо там, де нові фабрики побу- довано у невеликих містечках, розположених вигідно для дано- го промислу чи то тому, що близько є сировини, чи наслід- ком вигідної комунікації, чи зі стратегічних, військових, ог- лядів.

Справа помешкань для тих робітників стала, очевидно, не тільки справою тих громад і повітів, до яких вони прибули, але також проблемою цілого военного промислу, себто важ- ним державним питанням. Тому то негайно створено Державну Мешканеву Агенцію (Housing Administration), якій поставлено за завдання подбати, щоби промислові робітники у военных індустріях мали всюди дах над головою.

Заступник голови цієї агенції, Филип М. Ключник, у звіті з її діяльності за минулий рік, підкреслив, що мандрівка робітників не скінчилась і що в цьому 1944-му році прий- деться знайти помешкання ще для одного мільона робітників. Мешканева агенція готова вико- нати це завдання навіть кра- ще, ніж у минулі роки.

Починаючи з кінця 1940-го року заходами уряду приго- товлено помешкання, правда, часто тільки у формі спільних спалень (дорміторії), для пів- тора мільона робітників. Деко- ли були це тільки тимчасові захисти в перероблених кра- млях, магазинах, фабриках, а навіть газолінових станціях і гаражах, де заведено світло, отримання, умивальні та інші санітарні улаженя. Рівночас- но велась гарячкова будова военных мешкань, яких за той самий час поставлено 1,204,000. Більше як 60 відсотків тих по-

мешкань, що знаходяться в бу- динках для одної або більше родин разом, поставлено при- ватним коштом, за вказівками уряду і під наглядом відпові- дальних установ. Решту збу- довано за громадські фонди.

Одною з великих труднощів при будові тих помешкань бу- ла недостача матеріялів, яку тепер різко відчуває уся буді- вельна промисловість. Викори- стовуючи всі існуючі винаходи й досвід, будівельним керівни- кам вдалось перелобити ці пе- решкоди. У мирний час, на- приклад, для будови одного дому треба приблизно чотири і пів тони сталі й міді на всі кухонні, купальні та інші ула- дження помешкання. У тимча- сових державних будинках звивається на одно помешкан- ня менше ніж одну тону тих матеріялів.

На підставі досвіду з мину- лих років рахують, що в цьо- му 1944-му році приблизно 40 відсотків з мільона мандрівних робітників будуть без родин, так що для них вистачать по- одинокі кімнати чи місця в спільних спалнях. Уряд пля- нує збудувати для них яких 20,444 будинків зі спалнями кімнатами в околицях, де інше не можна буде їх примісти- ти. Більше як пів мільона робітників переїдуть в промис- лові осередки з родинами. Мешканева Агенція плянує знайти для 175,000 таких робіт- ників приміщення в існуючих домах. Для більше як 90 тисяч таких родин будуть пригото- вані квартири через перерібку існуючих будинків, прибудову, то що. Для решти, себто чверть мільонів робітників і їх родин, збудують нові дома.

В більше як 170 годовних осередках в 35 стейтах і в Дист- рикт оф Колумбія зорганізо- вано Военні Мешканеві Осередки, що помагають Мешка- неві Агенції в її праці. Вони особливо придатні при підшу- куванні кімнат для свіжо при- буваючих робітників. В тих осередках знаходяться реєстри всіх вільних кімнат і помеш- кань, доступні для военных промислових робітників. Де- коли одна людина обслуговує такий осередок, деколи біль- ше. В одному випадку надає- ся урядовіц ледви можуть дати собі раду.

Дотепер Военні Мешканеві Осередки діставали перелічки 90 до 100 тисяч аплікацій кожного місяця. З другого,

боку, в них зголошувано тіль- ки 30 до 35 тисяч помешкань місячно. Щоб вирівнати різни- цю між запотребованням по- мешкань а доступними кімна- тами, осередки постійно ве- дуть агітацію за тим, щоб міс- цеві жителі „ділились“ помеш- каннями з прибуваючими ро- бітниками. Агітація ведеться при помочи оголошен в газе- тах, які оплачують місцеві во- єнні індустрії та інші підпри- ємства, через заклики по ра- діо, відповідні вставки до кіне- матографічних програм, та че- рез перецьку. Цілі агітації такі:

1. Щоб власники домів і чиншівники більших помеш- кань реєстрували вільні кімна- ти у Военних Мешканевих О- середках.

2. Щоб власники будинків, які вправді не підходжі для то- го, щоб в них мешкати, пого- дились на перерібку чи пере- будову так, щоб в тих будин- ках можна було примістити робітників і їх родини. Пере- будову можуть зробити влас- ним коштом, або можуть ви- найняти будинки урядові, як- ий їх переробити.

Дотепер уряд винаймає та- ким способом біля 30,000 буди- нків і переробив їх коштом несповна 50 мільонів доларів. Будова такої самої кількості нових помешкань коштувалаб більше як два рази ту суму. Заощадження у матеріялах, о- собливо таких, що їх тепер трудно дістати, є ще більше.

Загальна Рада — ФЛС.

3 ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ДІТРОЙТ, Міш.

Теж хочуть рекордувати українські пісні.

Житици на пограниччі Амери- ки довідуєся, що Український Національний Хор „Думка“ бе- реться й собі рекордувати у- країнську пісню, та що вже й перші кроки в цій справі по- роблені. Хор це славний. Його диригент, п. Іван Атаманець, спосібний і талановитий. Спи- вавуть добре, а я ніколи не о- минаю нагоди слухати його. Все це гарно. Але де грошепа- та на це? Так питаю одного з хористів. „Зробимо!“ — зву- чала відповідь. В не ті часи, що сьогодні, каже мені далі, а в часі депресії ми зробили понад \$3,000, а за це маємо два бисти Шевченка (різьба Архи- лешка), з яких один є в Міській Музею в Дітройті, а другий в Українським Національним Му- зею у Львові. А тепер амери- канський український осередок при ул. Карпентер зробив по- чаток 100-доларовою жертвою на що ціль, закладаючи ми поперх \$300, а для 6-го лютия граємо „Назар Стодоля“ з Ве- неріцями, теж на ту ціль. Співає наш повний хор, орхе- струю провадить панна Стефа- нія Андрусевич, до роль під- дібраю найкращі знані сили. Ой і тут заробимо які дві сотки. Може й організації трохи нам дождуть, бож вже 18 літ витирають нами кути з нагод всяких свят і присвятків. Ді- тройтці нам допоможуть, ми цьо- го певні. Поможуть половину, а половину ми самі зробимо. Прийдіть лише в неділю, 6-го лютия, до дому Американсько- го Українського Осередка при Карпентер улиці на виставу „Назар Стодоля“, а побачите, скільки там буде людей, а кож-

ний з них не менше \$1.00 кине на цю справу, бо справа добра, а коли увінчається успіхом, то весь дохід піде на українські пілі.

На те я відпові: Ну, коли так, то хай Вам Бог помагає! Сміло і вперто вперед, під проводом улюбле- ного диригента, п. Івана Ата- манця, та теперішнього пред- сідника хору „Думка“, п. Фран- ка Гузія!

П. Заричний,
Віндзор, Онт.

3 ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ЛЕНКЕСТЕР, Н. Й.

Військове відзначення моло- дого Союзовця.

„Ленкестер Ньюз“ подаю ширшу новинку про відзна- чення і медалю, яку одержав сержант Дмитро Стец, член Бр. св. Василія, від 87 У. П. С'юзу. Заразом подаю цілу кампанію, в якій він брав у- часть, а яка звязана з славною британською восьмою армією ген. Монтгомері в Африці. Сержант Д. Стец брав участь у яких 12 битвах в африканській пустині, а потім перейшов з армією до Полудневої Італії. Боровся рамя об рамя разом з британцями, вільними фран- цузами, та вояками з Нової Зеландії, Індії та Полудневої Африки. Та де не був би, всюди вставив своєю хоробріс- тью. Він має теж ще двох бра- тів в армії Дядька Сема. Це Василь Стец і Іван Стец, також члени У. П. С'юзу. До 87 від- ділу У. П. С'юзу належать ще й їхні родичі, Андрій Стец — батько, Олена Стец — мати, а крім того ще й брат Михайло. Гром. Андрій Стец є старим Союзовцем-піоніром. Він по- трапив притримати синів в У. П. С'юзі навіть в часах най- більшої депресії. А тепер тіль- ки доглядає, щоби все було в порядку. Це є прекрасний приклад для інших, бо маємо тут до діла з людиною тїхої влади, але такою, що на якому становищу не стоялаб, а вико- нує обовязки в такий спосіб, що краще й не може бути.

Н. Трояновський, секр.

КАТОЛИЦЬКІ ДОСТОЯНИКИ ВІДПОВІДАЮТЬ НА НАПАД „ІЗВЕСТІЯ“.

ВАШИНГТОН. — Монсіньор Фултон Шін, президент Амери- канського Католицького Уні- верситету, назвав напад „Ізвес- тій“ на Ватикан спробою зать- мити європейську ситуацію в цілі закриття советських кон- шахтів з Німеччиною. Монс. Шін запевняє, що комуністична Росія й нацистична Німеччина, поваливши Гітлера, обєднані- ються для панування над Єв- ропою й її збільшення. Цілю цього обєднання, мов- ляв, є знищення релігії, як од- ної зов'язки, що стояли би на перешкоді добуття такої цілі.

Монс. Шін закликає советам масакру жидів під покриншкою кампанії проти тронізму. В подібний спосіб, каже монс. Шін, совети виступають проти всіх антикомуністів як фашис- тів.

У Канзас Сіті виступив про- ти „Ізвестій“ єпископ О'Гара, покликуючися на єпискілку П'я XII, з 20. жовтня 1939 року як на доказ противашистсь- кого наставлення Ватикану.

ПІМСТІМ ПОХІД СМЕРТИ НА БАТАН

Це в БОНДИ для Батан Тижня

ЖОРСТОКОСТІ У БАТАНІ

Людам з грїшми рубано голови... Тисячі заголоджено на смерть... Американців гребано живцем... Тортуровано на соняшній жарі... Били і вбивали, як хто просив води... Відмовляли поживи тижнями... Запробовували на смерть... Заставляли до праці як рабів...
З рапорту Армії й Флоту

КУПУЙТЕ БОНДИ для БАТАН ЦЕГО ТИЖНЯ

Це місце пожертвоване ГРУПОЮ ПАТРІОТИЧНИХ НЬЮЙОРСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

WAR FINANCE COMMITTEE for NEW YORK

МАЛКА ВОЕННИМ ГЕРОЄМ. САН ПЕДРО (Каліфорнія).

— Вояк Флорід Стюарт при- хав домі в відпустку з фрон- ту і привіз зі собою маму. Він каже, що малпа врятувала йому життя тричі, а крім цьо- го врятувала життя 14 інших воякам в Африці.

ТИТО ДОНОСИТЬ ПРО РОЗ- БИТТЯ НАЦИСТІВ І ЧЕТНИКІВ.

ЛОНДОН. — Маршал Тито подав, що югославські парти- зани розбили німецькі й чет- никівські сили коло міст Анд- рієвічи й Берани в Чорногорі, недалеко від альбанської гра- ниці. Партизани ведуть офен- зиву в східній, центральній і західній Босні, каже комуніст, а німці атакують сильно коло Травіника, 45 миль на північ- ний захід від Сараєва.

Завязті бої плачуть теж у Сл- авонії й Хорватії. В Альбаниї й Македонії партизани б'ються з німецькими військами й пома- гаючими їм німцями альбан- цями.

В ролі „Тітка“ виступає відомий комік Михайло Скоробогач, „Дмитро“ із фільму „Маруся“, якого признали американські критики як „FINE COMEDIAN“.

Михайло Скоробогач

ставить для УКРАЇНСЬКОЇ ГРЕКО КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ при 7мій вул. в Нью Йорку комедію на 3 дії зі співами та танцями

„ТІТКА“ („Charley's Aunt")

В НЕДІЛЮ 6. ЛЮТОГО 1944 SUNDAY FEBRUARY В ЦЕРКОВІ ЗАЛІ, 217-219 EAST 6th STREET, NEW YORK CITY

БЕРУТЬ УЧАСТЬ: В ролі „Тітка“ виступає відомий комік МИХАЙЛО СКОРОБОГАЧ, „Дмитро“ із фільму „Маруся“, якого признали американські критики як „fine comedian“. Також відомий драматичний актор ПЕТРО ЧОРНОК, „Хомо“ із фільму „Маруся“. Дальше інші всім найкращі театральні сили міста Нью Йорку: як Люба Копальська, Маруся Скоробогач, Анна Галдан, Павлина Авраменко, Федір Котонич, Михайло Терпак, Андрій Шинго, Японської та інші.

При глумі: Оля Дмитрів. Костюми: Федір Братин. Початок у годині 7:30 вечером. Вступні: 1 дол. й 75 центів. Шановні Громадяно: Як що ви бажаєте мати добрі місця на представстві, то приходіть власно, або замовляйте білеті вказані тому, що з попередньої вистави матиме який перцїтсь томі, бо ледки була переповнена так, що нестало навіть стоячих місць. ЗАРЯД

УВАГА! ТРЕНТОН, Н. ДЖ., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА! ЗА СТАРАННЯМ КОМІТЕТУ ЗЛУЧЕНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ МІСТА ТРЕНТОНУ В НЕДІЛЮ, 6. ЛЮТОГО (FEBRUARY 6, 1944) НА ГАЛІ УКР. ПРАВ. ГРОМАДИ, 824 ADELIN ST. вїабудуться НАРАДИ На нарадах буде звіт делегатів в Другого Укр. Кон- гресу, і в справі продажі бондів. На ці наради всіх українців запрошуємо. ЗА КОМІТЕТ ЗЛУЧ. ОРГАНІЗАЦІЙ ТРЕНТОНУ Григорій Бірбан, секр.

Українська Культурна Програма

ведена проф. МИКОЛОЮ ЧУБАТИМ
повідомляє громадство, що дотеперішня недальня аналія буде
надавана від тепер постійно замість в неділю рано
В СУБОТУ ВЕЧЕРОМ ГОД, 7:30 ЗІ СТАЦІЇ WWRL
ФІЛІА 1600.

Першу аудіцію вже в новій часі та з новою станією буде можна чути
В СУБОТУ, 5. ЛЮТОГО, о годині пів до осмії вечером.
Що станією легко знайти в той спосіб: переїздіть вказівкою на
радіоприймачі до кінця, а потім вертайте поволи назад. Перша голо-
на станія біля знаку 1600 це станія WWRL.

Ця сповнів я гарне бажання соток наших приятелів, щоб пе-
ренести українську культурну годину на догінний час для пра-
цюючих людей, бо година 8 рано в неділю за часом. В неділю
рано української культурної програми вже не буде.

М. ЧУБАТИМ.

Асфальтове озеро

На острові Трінідад (св. Троїці) в Середній Америці існує Асфальтове Озеро, де на просторі кількох гектарів природа витворила мільони тон асфальту. Той простір називають тому озером, бо його поверхня воружка, хоча доволі стала, щоб можна по ній ходити. Озеро знаходиться у віддалі 45 км. на пол.-схід від м. Порт оф Спен, що є столицею заданого острову.

«Породжні описують, що те озеро виглядає як сіро-чорний простір, покритий дрібними рослинами і калабанями води. Озеро викликає своєю мертвотою сильне враження, бо докда цього знаходиться чарівний краєвид прегарного острову.

З повстанням цього цікавого дива природи звязана теж цікава легенда. Отож сотні років перед приходом еспанців до Нового Світа острів Трінідад був присвячений коліброві, святій пташці караїбів, первісних мешканців того острову. На місці озера було в плодючій околиці індіанське село. Мешканці сусіднього племені напали на село, зруйнували його і понівчили святих пташ-

ки-колібри та поздали їх. Той вчинок образив Великого Духа, що приказав землі розстутися. Земля прогинула село з напасниками, а на тому місці повстало озеро виповнене чорною піщавою масою. Людність острову ще досі вірить в правдивість події описаної легендою, хоча вже експлоатують, дане озеро і жадного села під ним не видно.

Першу історичну вістку про асфальтове озеро подав англієць сер Галей, що шукав на острові Трінідад у 1595 р. казкової місцевості Ельдорадо, де мали бути скарби золота. Він пише, що в однім місці острова зустрінув великі маси смоли земної, що можна би нею наповнити всі кораблі світа. Вона дуже добра, бо не топиться на сонці, тому надається до смакування кораблів, що пливають на гаряче полудне.

В 1851 р. почали асфальтувати озеро вживати до будови гладких доріг, а від 1871 р. держава стала експлоатувати асфальтове озеро.

Повстання озера.
Вчені думають, що асфальтове озеро повстало перед тисячками літ наслідком рухів земної шкаралупи. При трісканні поверхні землі ціліни дійшли аж до якогось великого підземного збірника ропи і газів, що видісталися щільною назверхха. Струя ропи і газів вижолобила зчасом велику заглибину, в якій збиралася у великій кількості ропа, що випливала з глибини землі. Зчасом деякі складники ропи випарвали, а з решти витворився асфальт. Ропа допливає згід землі безупинно, тому озеро без огляду на експлоатацію є завжди по береги повне асфальту.

Зложка асфальту знаходиться у великій заглибині терену, з поверхнею коло 45 гектарів. Ціла маса асфальту є в невинному русі від виділювання газу і допливу свіжого матеріалу. Ті неначе острови, рослинності на поверхні озера пов-

стають в той спосіб, що вітер наносить багато листя і рослинних решток, на яких ростуть рослини. Древа засаджені на таким підлозжі не доходять до більшої висоти ніж 45 м.

Використання дива природи.
Природно, що в нинішніх часах люди використовують такий щедрий дарунок природи, тому над асфальтовим озером повстав великий промисловий осередок. Велика фабрика на березі озера працює і приготує його до висилки в різні сторони світа. За добу фабрика очищує коло 100 тон матеріалу. Над експлоатацію асфальту з озера працює коло тисячі робітників. Кожного дня залишають на поверхні озера глибокі ями по видобутті асфальту, що по короткім часі виповняють навим асфальтом без сліду.

Прикмети природного асфальту.
Асфальт — дарунок природи має ту прикмету, що має від давніх давен незмінний склад. Другою прикметою є вулканічний пил, що там нахочиться; він є такий дрібний, що переходить через густу білу фільтрування. Той пил, що нахочиться в асфальті, падає йому велику силу, що пікно виже камені та інші брукові матеріали і є причиною великої відпорності на

ПАЙКУВАННЯ ПОЖИВИ В ШВАЙЦАРІЇ.—Внаслідок загострення постанов про лайкування поживи, швайцарський народ у кантоні Тічина мусів закинути давній розділ різота для старців, хорих, недужих і сиріт перед постом, а завести замість цього нову страву, так звану „бусека“, густу зупу.

климатичні зміни та зужиття. Тому природний асфальт з острова Трінідад має широке застосування і служить до покриття доріг і поверхні вулиць у багатьох великих містах в різних сторонах світа.

ЧУЖИНЕЦЬКІ РОБІТНИКИ ВТІКАЮТЬ З НІМЕЧЧИНИ.

СТОКГОЛЬМ, (ОНА).—Наспівша з Німеччини нашістка преса принесла вістку, що чужинецькі робітники масово покидають працю і ноцями втікають. Преса печатає осторогу, що як хто з німців завважить на полі або в лісах мужицця, то повинен негайно повідомити поліційні власти. Хто самий зловить чужинецького робітника, то прививши його на поліцію одержить за це нагороду.

НАЦІСТИ РОЗСТРІЛЯЛИ ВІСІМНАДЦЯТЬ ПОЛЯКІВ.
СТОКГОЛЬМ, (ОНА).—Нашістка преса з Варшави надрукувала вістку, що німецький суд в Радомі видав вирок смерти на вісімнадцять польських селян, яким поліція закинула співпрацю з ворогами держави. Поляки мали помагати саботажникам підиривати залізничні шини і переховувати їх перед владою. Як німець-

Довгий час у службі.
Хазяйка, що приймає гостей, завела розмову про кухарку; при цій нагоді каже:
— О, це давня, давня кухарка в нашій родині.
— А леж я бачу її щойно кілька тижнів у вашім домі — відповідає гість.
— Так, мої дороти, це правда, але тепер кілька тижнів значить тільки, що давніше кілька десятків літ, коли йде про час служби. Ви знаєте, як скоро одна кухарка по другій відходить.

І духи не являються в повнім строю.
До самітного дому, навіщеного духами, прийшли два відважні приятелі, щоб провітрити, чи й ім духи являються. Переходячи попри якийсь закамарок, вони почули голос: „Йдіть скоро дальше! Йдіть скоро дальше!“
Один приятель звертається до другого й зо страхом говорить: „Що це такого! Чуюмо голос духів, а не бачимо їх на яві?“
„Це тому так“ — відповідає серед стогону голос із закамарка — „що ми не могли дістати наших простирал на час з пральні. Нема в що вбратися на виступ“.

Легкий спосіб зробити себе невидимим.
— Скажи, мій лубчику, як то ти придумав спосіб, щоб тебе люди не побачили навіть тоді, як переходять попри тебе?
— Нічого легшого. Лише позич гроші людині, а вона певно тебе не побачить.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ
НЬО ЙОРК, Н. Я.—Українське Запомогоче Тов. „Дністер“, від 361, повідомляє своїх членів і членць, що місцеві збори відбуваються в суботу, 5. лютого, в годині 8. вечір, в церкві св. Юра, 30 1st 7. вул. Визнаємо всіх членів і членць прийти обовязково на ці збори, бо будуть дуже важні справи. 1. Як вам відомо, що йде кампанія за четверту державну позичку, де нам треба ажити як організованій ціасті рішуче та прихильно становище. 2. Біль буде 12. лютого п. р.; треба тікати розібрати і іше. Просимо не забути, бо наша привність кончена. — За уряда: Я. Мірус, предс.; П. Кучма, фін. секр.; М. Малетич, рек. секр.; І. Галичич, касієр.

ЛІКУЄМО ХРОНІЧНІ НЕДУГИ ЧОЛОВІКІВ І ЖІНОК
НЕДУГИ ШЛУНКА, ШКІРИ П НЕРВІВ, загальне ослаблення, біль хребта, пухлину велез, хронічні болі, шаукаючі забурення, гемороїди („пайси“), за- недужання широк і сечевого піхура. ЧОЛОВІКІВ І ЖІНОК лікуємо. Розділи крові, аналіза урини й інші експерименти дають доточну й наочну лікування. Приступі ціни.
МЕДИЧНА ЕКЗАМІНАЦІЯ \$2.00

DR. L. ZINS
110 EAST 16th STREET, NEW YORK, N. Y.
Мік 4-тою Елеено А Ірвін Плейс.
Щоденно від 9. г. рано до 8. г. веч. У неділі від 9. рано до 2. попол. (28-літнє заведення)

Навіть Найбільше Хорі не Повинні Тратити Надію.
Можна Відзискати Здоровля Також без Ліків і Операцій
ПОСИФІНА СТАХУРСЬКА, БОЙОН, Н. ДЖ.
Ніхто не зможе оцінити працю д-ра Мізера лише від мене. Я підупала на здоровля так, що власними силами де могла порушувати з місяця да місе. Багато докторів казали мені, що на мою хоробу дійсно нема ради, та є тільки мала надія на подужання. Завдяки моїм приятельцям я довідалася про д-ра Мізера. По кількох тижнях під опікою д-ра Мізера я відзискала сил в такій степені, що всіх моїх знайомих це вравило в подив.
Тому поручаю д-ра Мізера усім хорим жінкам.
В завтрішньому оголошенні буде подане письмо Міхала Катель.

Dr. JOSEPH MILLER, D.C.Ph.C.
790 BROAD STREET, Corner Market Street, NEWARK, N. J.
Години прийняття: Кожного дня від 9-ої рано до 7-ої вечір. В неділі і свята від 10. рано до 12. вполуд.

ТАРЗАН, ч. 914. Невдача.
AS TONGUES OF FLAME LICKED THE TANK--
THE WARRIORS RUSHED OUT, BUT TARZAN REMAINED BEHIND TO DRIVE OUT THE ELEPHANTS.
--TARZAN CRAWLED ACROSS THE BACKS OF THE ELEPHANTS AND CUT THE TOUGH VINES THAT HINGED THE DOOR.

Як огненні язики стали лизати повз... Тарзан поліз хребтами слонів і перетав віття лози, котрими були звязані бермена дверей.
Вояки вибігли надвір, а Тарзан остався в середині, аби вигнати слонів.
Але тепер їм усім вдалося, що вони замінили одну смерть на іншу, бо...
...проти них гнала банда нацистичних стрільців, готові їх розстріляти.

FOR VICTORY BUY UNITED STATES WAR BONDS AND STAMPS

КУПІТЬ ВОЄННІ БОНДИ
ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ
Дня 24. січня 1944 р. помер у 66. році життя
СЕМЕН ГРУБИЧ.
член Бр. св. І. Хрестителя, від 128 У. Н. Союзу в Савікля, Па.
Покійний родився в селі Костушек, Югославія. До У. Н. Союзу вступив у 1923 році. Був добрим членом. Оставив у смутку жену Аніу і восьмеро дітей; 5 синів і 3 дочок. 2 сини служать у війську. Похорон відбувся в п'ятницю, 28. січня 1944 р. — В. Р. П. І.
Г. Дидіч, секр.

КУПІТЬ ВОЄННІ БОНДИ

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ
Дня 22. січня 1944 року, по короткій недугі, помер
ІВАН БАЗАР.
член Бр. св. О. Ніколая, від 191 У. Н. Союзу в Трой, Н. Я.
Походив з села Настасова, пов. Тернопіль, Галичина. Прожив 54 роки. Оставив жену Марію і 4 дітей, всі подружжя: Юлію, Ольгу, Тимко і Елтру, котрий є в американській армії. Від заложення Бр. св. О. Ніколая все був активним членом і урядником. Три рази був вибраний делегатом на конвенцію. Похорон відбувся 25. січня з дому жалоби, 299 Друга вулиця церкви св. О. Ніколая, а виступ на парохіальній шинтар. Бр. св. О. Ніколая вдало участь у похороні. — В. Р. П. І.
Г. Джинджористий, фін. секр.

ЛІКУЄМО ХРОНІЧНІ НЕДУГИ ЧОЛОВІКІВ І ЖІНОК

МЕДИЧНА ЕКЗАМІНАЦІЯ \$2.00
DR. L. ZINS
110 EAST 16th STREET, NEW YORK, N. Y.
Мік 4-тою Елеено А Ірвін Плейс.
Щоденно від 9. г. рано до 8. г. веч. У неділі від 9. рано до 2. попол. (28-літнє заведення)

МІРОН ЛІТВИН І СИН
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуга шира і чесна
383 Morris Avenue, NEWARK, N. J.
Phone: ESsex 3-5347

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
зарижає погребани по ціні так низькій як \$150.
ОБСЛУГА НАКРАЩА.

JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Ritualized funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛАДЕЛЬФІЮ
Й ОКОЛИЦЮ

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
cor. FRANKLIN & BROWN STS., PHILADELPHIA, PA.
Tel. MARKET 1320.
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ.

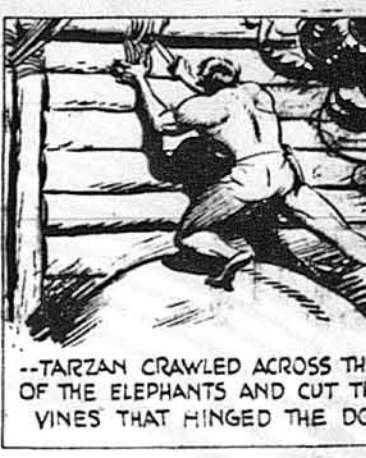
ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИК
Завнісь похоронями в БРОКЛІН, БРОКЛІН, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL: 707 Prospect Avenue, (cor. E. 155 St.) BRONX, N. Y.
Tel.: MEtrose 5-5577

ІСАЯС МЕДИНА, ПРЕЗИДЕНТ ВЕНЕСУЕЛИ, південно-американської республіки, що тепер відвідує Злучені Держави, стрічається з ньюйоркським посадником Ля Гвардією.

Як огненні язики стали лизати повз... Тарзан поліз хребтами слонів і перетав віття лози, котрими були звязані бермена дверей.

Вояки вибігли надвір, а Тарзан остався в середині, аби вигнати слонів.

Але тепер їм усім вдалося, що вони замінили одну смерть на іншу, бо...

...проти них гнала банда нацистичних стрільців, готові їх розстріляти.

...проти них гнала банда нацистичних стрільців, готові їх розстріляти.